

Memòria de les activitats de la SOCIETAT CATALANA DE GEOGRAFIA (Institut d'Estudis Catalans) del Segon Curs del 75è aniversari, corresponent a l'exercici 2010-11

Assemblea General Ordinària

El 15 de juny de 2010, se celebrà l'Assemblea General Ordinària de Socis i Sòcies de la Societat Catalana de Geografia (SCG), filial de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), corresponent al curs 2009-10. En començar, el president, Francesc Nadal, féu un breu repàs de les activitats realitzades durant l'exercici i destacà la celebració del col·loqui internacional *Les transformacions territorials a banda i banda dels Pirineus*. Seguidament, agrai la dedicació a la Societat dels tres membres cessants de la Junta de Govern que no es presentaven a la reelecció: Enric Mendizàbal, Montserrat Cuxart i Vicenç Biete. Finalment, el president pronuncià unes paraules en record d'Yvette Barbaza, membre honorària de la Societat, traspassada a començament de curs.

A continuació, es presentaren i s'aprovaren l'acta de l'anterior Assemblea General Ordinària, la memòria d'activitats del curs 2009-10, l'estat de comptes de 2009 i el pressupost de 2010. Tot seguit es procedí a la renovació dels càrrecs de la Junta de Govern, que restà constituïda així:

president:	Francesc Nadal i Piqué
vicepresident:	Jesús Burgueño i Rivero
tresorer:	Albert Pèlachs i Mañosa
secretari:	Enric Bertran i González
vocal primer:	Antoni Luna i Garcia
vocal segona:	Mireia Baylina i Ferré
vocal tercer:	Rafael Giménez i Capdevila
vocal quarta:	Roser Serra i Coma
vocal cinquè:	Xavier Úbeda i Cartaña
vocal sisena:	Carme Montaner i Garcia
delegat IEC:	Joan Vilà-Valentí

En acabat, l'Assemblea ratificà la gestió de la Junta de Govern durant el curs 2009-10.

Activitats científiques

1. Conferències

Dimarts 13 d'octubre de 2010, se celebrà la sessió inaugural del curs 2010-11, amb una conferència a càrrec de **Jordi Ausàs i Coll**, conseller de Governació i Administracions Públiques de la Generalitat de Catalunya, titulada *Vers una nova organització territorial de Catalunya. Les lleis de vegueries i de l'àrea metropolitana de Barcelona*.

Dijous 21 d'octubre de 2010, **Eugenio Ruiz de Urrestarazu**, catedràtic d'Anàlisi Geogràfic Regional de la Euskal Herriko Unibertsitatea-Universidad del País Vasco, dissertà sobre *Euskal Herria ¿Un país virtual?*

Dimarts 25 de novembre de 2010, **David Pavon**, professor del Departament de Geografia de la Universitat de Girona, parlà de *Gran obra hidràulica i territori a les conques de la Muga i del Fluvià: dels projectes a les realitzacions (1850-1980)*.

Dimarts 14 de desembre de 2010, **Rita Gardner**, directora de la Royal Geographical Society (amb Institute of British Geographers), dissertà sobre *Geography in the 21st century – challenges, opportunities and the role of learned societies*.

Dimarts 18 de gener de 2011, **Sergi Saladié**, professor del Departament de Geografia de la Universitat Rovira i Virgili, parlà sobre *Els conflictes territorials del sistema elèctric a Catalunya*.

Dijous 17 de febrer de 2011, **Francisca Segura**, professora de Geografia de la Universitat de València, dissertà sobre *La pantanada de Tous 25 anys després. Lliçons d'un desastre*.

Dimecres 23 de març de 2011, **Ansii Paasi**, professor del Departament de Geografia de la University of Oulu, dictà una conferència titulada *Region in theory and practice*.

Dimarts 12 d'abril de 2011, **Gilles Palsky**, professor de la Université de Paris, pronuncià una conferència titulada *“Jacques Bertin et la réflexion théorique en cartographie. Mythologie et mystères de la semiologie graphique.”*

Dijous 26 de maig de 2011, **María José Prados**, professora del Departamento de Geografía Humana de la Universidad de Sevilla, parlà sobre *Naturbanización. Algunos ejemplos en áreas de montaña y periurbanas*.

Dimecres 15 juny de 2011, **Javier Martín Vide**, catedràtic de Geografia Física de la Universitat de Barcelona pronuncià la lliçó de cloenda del curs, titulada *Los límites del planeta y el cambio climático*.

2. Cursets i taules rodones

Dimarts 9 de novembre de 2010, se celebrà una taula rodona sobre el lema *L'ensenyament de la cartografia en els estudis de geografia a Catalunya*, que serví de presentació de les publicacions del Segon Congrés Català de Geografia. Hi intervingueren **Jesús Burgueño** i **Pau Alegre**, professors de les universitats de Lleida i Autònoma de Barcelona, que presentaren els dos llibres titulats *El mapa com a llenguatge cartogràfic*, juntament amb **Josep M. Rabella** i **Jaume Feliu**, professors de les universitats de Barcelona i Girona, respectivament. L'acte es féu al Centre

Cultural la Mercè, de Girona. Amb anterioritat s'efectuà una visita guiada a la Cartoteca de la Universitat de Girona i als serveis científicotècnics del Departament de Geografia ja citat.

El mes de març de 2011, es realitzà el curs titulat *Manifestacions del canvi global a Catalunya*, dirigit per **Martí Boada**, del Departament de Geografia i Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la Universitat Autònoma de Barcelona. Dijous 10, **Iago Otero** tractà sobre *El canvi global. Introducció i cas d'estudi*; dijous 17, **Sònia Sánchez** dissertà sobre *Canvi global a la vall de Santa Fe (Montseny). Evolució dels usos i les cobertes del sòl des de la perspectiva soci ecològica*; dijous 31, **Roser Maneja** i **Diego Varga** tractaren del *Seguiment dels efectes del canvi global a través d'indicadors. L'exemple de la conca de la Tordera, el cas de l'Observatori de la Tordera*. El curs es clogué, dissabte 2 d'abril, amb una sortida de camp a la vall d'Olzinelles (Montnegre), guiada per **Martí Boada**.

El mes de maig de 2011 es realitzà el seminari titulat *La variabilitat climàtica a la Península Ibèrica*, coordinat per **Xavier Úbeda**, de la Universitat de Barcelona. Dijous 12, intervingueren **Joan Albert López Bustins**, de la Universitat de Barcelona, que parlà de *L'oscil·lació de la Mediterrània Occidental i la precipitació als Països Catalans*, i **Paulo Pereira da Silva**, de la Mykolas Romeris University, de Lituània, que tractà sobre *Extrems climàtics a la Península Ibèrica*. Dijous 19, parlaren **Isabel Cacho**, de la Universitat de Barcelona, que dissertà sobre *Variabilitat climàtica passada a la Península Ibèrica, un relat d'arxius marins i terrestres*, i **Marc J. Prohom i Duran**, del Servei Meteorològic de Catalunya, que parlà de la *Incidència del vulcanisme en el clima. El cas de la Península Ibèrica*.

3. Presentacions de llibres i fundacions

Dimarts 9 de novembre de 2010, en el decurs de la taula rodona celebrada a Girona abans esmentada, es presentaren els llibres *El mapa com a llenguatge cartogràfic. Recull de textos històrics (ss. XVII-XX)* i *El mapa com a llenguatge cartogràfic. Recull de reflexions contemporànies (segle XX)*, editats a cura de **Jesús Burgueño** i **Pau Alegre**, professors de les universitats de Lleida i Autònoma de Barcelona, respectivament.

Dimarts 22 de febrer de 2011, es presentà el llibre *Edward W. Soja. La perspectiva postmoderna de un geógrafo radical*, a cura de **Núria Benach** i **Abel Albet**, docents respectivament de les universitats de Barcelona i Autònoma de Barcelona. L'acte comptà amb la intervenció de **Maria Dolors Garcia Ramon**, catedràtica de geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona i membre de l'IEC, i dels autors citats.

Dijous 5 de maig de 2011, es presentà l'obra *El món rural a Catalunya*, de **Joan Vilà-Valentí**, reeditada per la Societat Catalana de Geografia. L'acte, presidit per **Salvador Giner**, president de l'IEC, comptà amb les intervencions de **Francesc Nadal**, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Barcelona i president de la SCG, **Maria Dolors Garcia Ramon**, catedràtica de geografia de la Universitat Autònoma de Barcelona i membre de l'IEC; **Maria de Bolòs i Capdevila**, catedràtica emèrita de Geografia Física i Regional de la Universitat de Barcelona; i el propi autor, catedràtic emèrit de la Universitat de Barcelona i membre emèrit de l'IEC.

Dimecres 1 de juny de 2011, s'efectuà la **presentació de la Fundació d'Ecologia del Foc i Gestió d'Incendis Pau Costa Alcubierre**, a càrrec de **Marc Castellnou**, president, i **Albert Bartolomé**, director general. L'acte inclogué la conferència *Buenas Prácticas de Uso del Fuego en Europa*, dictada per la Dra. **Cristina Montiel Molina**, catedràtica de Geografia de la Universidad Complutense de Madrid i patrona de dita fundació.

Tots els actes ressenyats fins ara se celebraren a la seu de Barcelona de l'IEC, fora de quan s'indica expressament.

4. Sortides d'estudi, visites a exposicions i d'altres sortides

Dissabte 18 de setembre de 2010, tingué lloc una visita a l'exposició *Cerdà i Barcelona. La primera metròpoli, 1853-1897*, parada al Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona, sota el guiatge de **Marina López Guàllar**, comissària de l'exposició.

Dissabte 23 d'octubre de 2010, es realitzà una sortida d'estudi al **Segre Mitjà**, dins el cicle *Les altres comarques*, dirigida per **Jesús Burgueño**, professor de la Universitat de Lleida. El matí s'esmerçà en una caminadeta fins a Sant Pere de Ponts, on **Manuel Gabriel i Forn**, president de l'Associació d'Amics de Sant Pere de Ponts, explicà les característiques arquitectòniques de la col·legiata. Seguidament s'efectuà un recorregut per la Baronia de Rialb, amb parada a l'embassament del mateix nom, sota el guiatge de **Jesús Burgueño**, i amb explicacions etnomusicals de **Jaume Ayats**, a l'església de Santa Maria de Rialb. A la tarda, hom féu cap al santuari de Salgar, acompanyats pel geògraf d'Artesa de Segre **Josep M. Sabartés**. Al col·loqui que clogué la sortida, celebrat a la sala de plens de l'Ajuntament d'Artesa de Segre, **Manuel Gabriel** i **Ramon Giribet**, en representació, respectivament, de les revistes locals de Ponts i Artesa, oferiren les seves visions sobre l'organització territorial del Segre Mitjà.

Dissabte 9 d'abril de 2011, tingué lloc la sortida d'estudi titulada **Geografia i literatura: Ruta Verdaguèria per la Plana de Vic**, dirigida per **Carme Montaner**. Al matí, hom féu cap a la Casa Força del Despujol, per veure-hi l'exposició *Desencís d'un paisatge*, i al santuari de la Gleva, on es visità el temple barroc i l'habitació de Mn. Cinto. Abans de dinar, s'efectuà una caminada fins a Sant Jordi de Puigseslloses. A la tarda, es realitzà un recorregut poètic amb la veu d'**Anna Maluquer** i es visità el museu Verdaguèr, a Folgueroles. Per acabar la jornada, se celebrà una taula rodona, introduïda per la geògrafa **Carme Montaner**, en representació de la SCG, amb la participació de **Carles Baronet**, alcalde de Folgueroles, **Carme Torrents**, directora de la Casa-Museu Verdaguèr, i **Joan Pujolar**, etnolingüista de la Universitat Oberta de Catalunya i estudiós de les relacions literàries entre territori nacional i paisatge.

Dissabte 4 de juny de 2011, es realitzà una **travessa per la via romana del Capsacosta**, des de Sant Salvador de Bianya a Sant Pau de Segúries, dirigida pel professor **Francesc Nadal**. Aquesta sortida substituï la que estava programada al Matarranya, on les pluges havien fet impracticable el camí del Parrissal.

Dijous 16 de juny de 2011, s'efectuà una visita al túnel ferroviari en construcció entre la Sagrera i Sants, a Barcelona, guiada per **Jordi Prat**, delegat del Ministerio de Fomento per a les actuacions ferroviàries a Catalunya, i **Jorge Laguna**, enginyer d'INECO (Ingeniería y Economía del Transporte) adscrit a la direcció de les obres.

5. Altres actuacions

La Junta de Govern publicà al web de la SCG el document ***Pel dret a decidir la nostra organització territorial***, arran la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, ensems que s'adherí al manifest difós a l'efecte per l'IEC.

Francesc Nadal, com a president de la SCG, participà regularment en les reunions de la Secció de Filosofia i Ciències Socials i en el plenari de l'IEC. També representà l'àrea d'humanitats a la comissió de publicacions de l'Institut.

La SCG és membre del comitè assessor del **Congrés Internacional 2011** organitzat per l'EUGEO, associació de societats de Geografia, associacions de geògrafs i altres organitzacions representatives dels geògrafs i de la ciència geogràfica als països de la Unió Europea. **Antoni Luna** fou el representant institucional de la SCG al Comitè Espanyol de la Unió Geogràfica Internacional i a la reunió de Roma de l'EUGEO. A la trobada anterior, feta a Londres, hi assistí **Mireia Baylina**.

La Setmana Santa d'enguany, es féu un **viatge a Albània**, organitzat per ARAC (A la recerca d'altres Cultures), *Cultural Travel Association*, sota els auspicis de la SCG, guiat pel consoci **Pere Andreu**.

La SCG s'ha adherit al **Congrés Internacional d'Onomàstica**, que se celebrarà el setembre de 2011, a Barcelona.

La SCG ha estat impulsora de la **II Conferència Econòmica de la Mediterrània Nord-Occidental**, que va tenir lloc a Barcelona, els 6 i 7 de juny de 2011.

6. Publicacions

Aquest curs s'han editat el volum 67-68 (monogràfic sobre organització territorial en ocasió del 75è aniversari de la SCG) i 70 de ***Treballs de la SCG***, corresponents a 2009 i 2010, i el llibre ***El món rural a Catalunya***, de Joan Vilà-Valentí, amb pròleg de Maria Dolors Garcia Ramon.

Jesús Burgueño Rivero és a partir del volum 70 de *Treballs de la SCG* el nou editor de la revista, en substitució d'Enric Mendizàbal. Així mateix, s'han actualitzat la pàgina de crèdits i les normes de presentació d'articles.

7. Premis de la Societat

El VII Premi Joan Palau Vera per a treballs de recerca d'estudiants de batxillerat fou atorgat a **Martí Burcet Rodríguez**, de l'Escola Pia de Vilanova i la Geltrú, pel treball *Els camins de Vilanova a Montserrat a peu*. El jurat era format per Roser Serra Coma, Enric Mendizàbal Riera i Anna Serra Salvi.

El XVI Premi Lluís Casassas i Simó fou declarat desert. El jurat era format per Albert Pèlach Mañosa, Roser Serra Coma i Valerià Paül Carril.

8. El web de la Societat: l'obrador obert (scg.iec.cat)

L'*obrador obert*, editat per **Pau Alegre**, ha continuat informant a través d'anuncis, convocatòries, notícies, cròniques i ressenyes, de tots els actes celebrats a la SCG, així com d'activitats d'altres institucions d'interès geogràfic, com ara conferències, congressos, col·loquis, premis, llibres i revistes. Conté ja més de 400 ressenyes de llibres escrits per membres de la SCG i la totalitat de la revista en versió digital. A més, s'ofereixen els índexs d'audiència que fan inventari de les consultes efectuades.

Les activitats científiques organitzades per la SCG i ressenyades fins aquí han estat possibles gràcies a les subvencions econòmiques de la Diputació de Barcelona i l'IEC.

Obituari

Durant aquest curs han traspassat les consòcies **Núria Coll Roig** i **Mercè Comes Maymó**, i els consocis **Francesc Beato Vicens**, **Joan Tomàs Bonell** i **Oriol Riba Arderiu**. A més, hem de lamentar les pèrdues de **Manuel Riu Riu**, antic soci, i **Emmanuelle Bonerandi**, professora participant en el col·loqui internacional *Les transformacions territorials a banda i banda dels Pirineus*.

Notes diverses

El consoci **Joan Nogué** fou guardonat amb el premi Joan Fuster d'Assaig 2010, la consòcia **Anna Cabré** fou nomenada col·legiada d'honor del Col·legi d'Economistes de Catalunya, i la consòcia i expresidenta de la SCG **Maria Dolors Garcia Ramon** ha estat distingida amb el Premio Internacional Geocrítica 2011. **Martí Boada** ha estat nomenat comissari a Catalunya de l'Any Internacional dels Boscos 2011. **Javier Martín Vide** ha estat escollit membre numerari de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona.

Nombre de socis i sòcies

En acabar el curs 2010-11, el nombre de membres de la SCG és de **416**, dels quals 16 són honoraris i 400 són numeraris (EB).